

Motion till riksdagen 2008/09:Kr1

**av Torbjörn Björlund m.fl. (v)
med anledning av prop. 2008/09:126**

Statens stöd till idrotten

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Idrott i hela landet	2
4	De svenska idrottsorganisationerna	3
5	Barn- och ungdomsverksamhet	3
6	Uppföljning av statens stöd till idrotten	4
7	Indikatorer för verksamhetsuppföljning	5
8	Finansiering	5
9	Riksrekryterande idrottsgymnasier	7
10	Internationella evenemang	7
11	Kontrollstation	7
12	Fördelning av statligt stöd till idrotten	8
13	Avslutande synpunkter – dags för ett helhetsgrepp på idrotten	8

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka möjligheterna för alla barn och ungdomar, i enlighet med barnkonventionen, att ta del av den offentligt stödda idrottsverksamheten.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör lämna ett förslag på en fristående aktör som får ansvar för att utvärdera idrottspolitikens resultat och bedöma dess effekter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personer med funktionsnedsättning, HBT-personer och idrottens integrerande funktion bör läggas till som indikatorer för verksamhetsuppföljning.
4. Riksdagen avslår förslaget om att fristående gymnasieskolor bör kunna få del av statens stöd till specialidrott vid riksidrottsgymnasier.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör stödja tillkomsten av fler internationella evenemang i Sverige på ett sådant sätt att dessa långsiktigt bidrar till en hållbar utveckling ekologiskt, socialt och ekonomiskt.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör införa en kontrollstation under nästkommande mandatperiod som har till syfte att följa upp utvecklingen av statens stöd till idrotten.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som har till syfte att utreda det framtida statliga stödet till icke organiserad idrott och till det samlade Svenskt Friluftsliv.

3 Idrott i hela landet

Villkoren för att bedriva idrott är avsevärt olika beroende på var i landet man bor. Särskilt tydligt blir det för barn och ungdomar som är beroende av att deras idrottsaktivitet finns i närområdet alternativt att deras föräldrar har tid, råd och möjlighet att skjutsa dem till deras aktiviteter. I storstäderna finns ett rikare utbud som gör att man i princip friare kan välja vilken idrott som helst inom rimligt avstånd från bostaden. Så är inte fallet i många andra delar av landet. Samtidigt kan det konstateras att ungdomar i större städer har mindre ytor att fördela sina aktiviteter på i jämförelse med barn och ungdomar på landsbygden och i mindre städer. Detta är viktigt att ha i minnet och även att kommunerna i detta avseende har ett stort ansvar att utjämna skillnaderna både avseende tillgången på yta och kostnaderna. Så kallade idrottsskolor, som bedrivs i samarbete mellan kommunen och idrottsföreningarna, är ett

utmärkt exempel på hur man på mindre orter kan ge barn och ungdomar möjlighet att pröva på olika idrotter.

Samarbete mellan idrottsklubbar och skolan är också viktigt, t.ex. kan samarbeten kring skolans idrottsdagar utgöra en rekryteringsväg in i idrottsföreningarna. Förutsättningen för detta är förstås att de svenska kommunerna har en solid ekonomi. Det är också viktigt att klubbarna inte driver specialisering alltför hårt utan har en bredd och öppenhet i sin verksamhet.

4 De svenska idrottsorganisationerna

Idrotten måste sträva efter att finna en gemensam plattform att verka utifrån. Sveriges olympiska kommitté (SOK) och Riksidrottsförbundet (RF) har i grunden samma syfte och målsättning, och det vore en stor framgång om dessa två organisationer kunde finna både en gemensam värdegrund och en gemensam organisatorisk bas. En sådan utveckling skulle vara bra för relationen till svenska staten som finansär. Vi vill däremot inte gå så långt som regeringen gör, nämligen att indirekt hota med indragning av statliga bidrag, om idrottens organisationer inte kommer överens. Vi menar att regeringen i stället borde ta på sig en stödjande och medlande roll för att samla idrottens organisationer.

En annan viktig sak att beakta är hur idrottsföreningarna organiserar sin verksamhet. Till en inte så ringa del har människor med lönebidrag kunnat anställas och finna en plats och en vettig sysselsättning inom idrottsrörelsen till gagn både för dem själva och för de föreningar de arbetat i. Många gånger har dessa lönebidragsanställda varit en fast punkt och garant för att hålla verksamheten i gång i ett fruktbart samarbete med ideella krafter.

5 Barn- och ungdomsverksamhet

Svensk idrottsrörelse är i många avseenden framgångsrik; man arbetar med både barn och vuxna, med bredd och elit. Det finns dock problem att uppmärksamma. Många barn börjar med olika idrotter, men idrottsföreningarna tappar många av dem när de närmar sig tonåren. Detta kan så klart bero på olika faktorer, såsom att andra saker helt enkelt lockar, att skolan ställer större krav och på kamraternas inställning till idrott. Men, det är också då som kraven ökar från idrottsföreningarna på fler träningstillfällen per vecka, och olika former av specialsatsningar sätts in. För de ungdomar som vill fortsätta med sin idrott på en mer ”lagom” nivå finns sällan alternativ. Detta är ett problem som måste tas på allvar. Risken är annars att vi får en stor grupp barn och ungdomar som står utanför det organiserade idrottslivet och en mindre grupp som det satsas rejält på.

En annan viktig fråga för idrottsklubbarna att beakta är hur man tar till vara äldre barn och ungdomar som vill börja idrotta. För t.ex. en 14-åring som

Fel! Okänt namn på

vill börja med en lagidrott som t.ex. innebandy eller fotboll är möjligheterna ytterst begränsade. Klubbarnas verksamhet bygger på att nybörjare är mycket unga och att de sedan följer den gängse utvecklingen med stigande ålder och skicklighet. I många fall är det enklare att som tonåring prova på eller börja med en individuell idrott. Här kan de olika idrotterna ha något att lära av varandra. Särskilt viktigt är att beakta flickorna som grupp i barn- och ungdomsidrotten. De satsningar som gjorts på tjejidrott, oavsett om det varit på motionsnivå eller elitnivå, måste bibehållas och vidareutvecklas.

Det allra viktigaste för att få ungdomar att delta i och fortsätta med idrott av olika slag är kanske den grupp som ofta glöms bort i dessa sammanhang, nämligen alla de tusentals ideella ledare som lägger ned sin fritid på barnens och ungdomarnas verksamhet. För att idrotten ska utvecklas behöver vi fler ledare, och vi behöver erbjuda dessa ledare rimliga villkor och bra utbildningar. För att få ungdomar att stanna kvar även i tonåren är det viktigt att kunskaperna om varför ungdomar lämnar idrotten ökar och kommer ledare till del. Det är viktigt att alla ledare omfattar idrottens ledord om delaktighet, jämställdhet och integration m.m. För många barn och ungdomar är idrottsledaren en av de viktigaste förebilderna i den unges liv.

Propositionen lägger två förslag som vi instämmer i, dels att statsbidrag ska lämnas till verksamhet som bedrivs ur ett barnrättsperspektiv, dels att stöd lämnas till verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft. Att satsa på både bredd och elit kan till synes stå i motsatsställning till varandra, men är snarare två grenar på samma träd. Även de som står på gränsen till eliten är viktiga att lyfta fram och beakta i detta sammanhang. För att få en bredd behövs en elit som kan stå som förebild och för att utveckla en framgångsrik elitidrott krävs en bredd; utan tusentals knattfotbollslag, ingen Zlatan eller Henke. Det som här anförs om att stärka möjligheterna för alla barn och ungdomar att ta del av den offentligt stödda idrottsverksamheten ska ges regeringen till känna.

6 Uppföljning av statens stöd till idrotten

Vi anser att det är viktigt att uppföljningen av statens stöd till idrotten prioriteras, särskilt när idrottens frihet i anslagen ökar. Vi menar också att denna uppföljning ska ske av en organisation som är skild från idrottsrörelsen. Uppdraget ska alltså inte ges till Centrum för idrottsforskning som istället ska fortsätta att vara ett stödjande organ för idrottsrörelsen och idrottsforskningen i landet. Vi föreslår att regeringen återkommer med ett förslag på en fristående aktör som får ansvaret att utvärdera idrottspolitikens resultat och bedöma dess effekter. Detta ska ges regeringen till känna.

7 Indikatorer för verksamhetsuppföljning

Vi delar regeringens uppfattning när det gäller förslaget om indikatorsystem och målområden. Men vi menar att regeringen lägger alltför stort fokus på målet ”den internationella konkurrenskraften” som ändå lyfts fram i andra delar av propositionen. Vi menar att med de starka skrivningar som finns i propositionen behövs det inte att området har ett eget mål. Däremot menar vi att regeringen i formulerandet av målområden glömt tre områden som har en hög aktualitet idag och i framtiden. Dessa är oerhört viktiga att fånga in vid en verksamhetsuppföljning. Det gäller frågor om att personer med funktionsnedsättningar ska få möjlighet till idrott på lika villkor, om idrottens förmåga att arbeta mot diskriminering av HBT-personer och idrottens förmåga att bidra till ökad integration i samhället. Alla dessa delar är lika viktiga att följa upp. Detta ska ges regeringen till känna.

8 Finansiering

Idrotten har olika former av stöd, men den enskilt största källan är förstås det offentliga stödet. Särskilt stort ansvar har samhället för att stödja barn- och ungdomsidrott och för bredden av svensk idrott. Sponsring kan aldrig bli annat än en komplettering till finansieringen. När det gäller sponsring blir det också uppenbart att vissa idrotter har lättare att finna extern finansiering medan andra, mindre publika sporter har det svårare. Idrotten är till vissa delar beskuren möjligheten att själv finna finansiering till sin verksamhet. Inom spelområdet har möjligheterna till att framgångsrikt bedriva egna lotterier blivit sämre genom åren.

Övriga offentliga nivåer, regioner och kommuner har också ett stort ansvar för idrottens finansiering. Med tanke på den kris som Sverige befinner sig i kan man befara att regionalt och kommunalt stöd till idrotten kan komma att minska. Staten har här ett särskilt ansvar att stödja kommuner, regioner och landsting.

Fel! Okänt namn på

Traditionellt sett har det funnits en stark koppling mellan idrottens finansiering och spelmarknadens utveckling.

Tabell 1. Stöd till idrotten 1998–2008
Miljoner kronor

År	Anslag 30:1	Bidrag från Svenska Spel AB (enligt bolagsstämman)	Överskott från Svenska Spel AB	Totalt till idrotten
1998	483	60	0	543
1999	475	60	50	585
2000	462	60	93	615
2001	457	60	200	717
2002	455	60	363	878
2003	455	160 ¹	607	1 222
2004	450	260 ²	608	1 318
2005	448	360 ³	655	1 463
2006	446	460 ⁴	560	1 466
2007	446	560 ⁵	656	1 662
2008	446	560 ⁵	835	1 841

Källa: Riksdagen, Svenska Spel AB.

¹ varav Handslaget 100 miljoner kronor.

² varav Handslaget 200 miljoner kronor.

³ varav Handslaget 300 miljoner kronor.

⁴ varav Handslaget 400 miljoner kronor.

⁵ varav Idrottslyftet 500 miljoner kronor.

Idrottsrörelsen har på senare tid framhållit vikten av en förutsägbarhet i statens stöd. Den förändring som nu föreslås gör stödet till idrotten mer förutsägbart över tid, och stödet till idrotten likställs med annat offentligt stöd. För vår del har det varit betydelsefullt för vårt ställningstagande att idrottens egna organisationer har ställt sig positiva till en förändring av finansieringsmodellen. Vi har dock förståelse för att svensk idrott är osäker på spelmarknadens fortsatta utveckling med tanke på de signaler som den borgerliga regeringen sänt ut. En avreglering av spelmarknaden skulle t.ex. med stor sannolikhet kunna slå mot idrottens finansiering.

Det finns skäl för den föreslagna ändringen, dels på grund av kopplingen idrott och spel, dels på grund av att det vore önskvärt att idrotten får sina anslag som annan offentligt stödd verksamhet. De farhågor som kan finnas hos idrottsrörelsen är att stödet över tid skulle kunna minskas genom att den framgent kan komma att ställas mot annan offentlig verksamhet. Den förändring som nu sker är en teknisk förändring av hur anslaget till svensk idrott kommer att utbetalas. Det är viktigt att denna tekniska förändring på inget sätt förändrar svensk idrotts resurser storleksmässigt. Detta är något som vi gärna ser att man noggrant följer upp och vars utveckling man bevakar. Vi menar också att behovet av indexering för framtida stöd bör ses över.

Vad gäller den förändring som nu sker då stödet till svensk idrott ges inom ramen för statsanslaget vill vi säga att motsvarande princip ska gälla för den andel av det totala överskottet från AB Svenska Spel som tillfaller ungdomsorganisationerna.

9 Riksrekryterande idrottsgymnasier

Vi delar regeringens syn att det är bra och nödvändigt att idrottsrörelsen ser över situationen för de riksrekryterande idrottsgymnasierna och även förutsättningarna att kombinera högskolestudier med satsningar på elitidrott. Detta är nödvändigt för att stärka svensk konkurrenskraft när det gäller talangutveckling. Det är bra att idrottskvinnor och män ges möjlighet att parallellt med sitt idrottsintresse utveckla en civil karriär. För att få så bra förutsättningar som möjligt efterlyser Vänsterpartiet dock en bredare och djupare konsekvensanalys som tar hänsyn också till vad samhället kan bidra med när det gäller de lokala och regionala idrottsgymnasieskolorna. Det kan gälla lokalisering av arenor och anläggningar, elitidrottscentrum och utvecklingsstöd som bör finnas med i underlaget. När det gäller frågan om fristående gymnasier anser vi att kraven på riksrekryterande idrottsgymnasier är sådana att det behövs en stabil offentlig verksamhet som grund. Vi avstyrker därför regeringens förslag.

10 Internationella evenemang

Regeringen borde ta chansen att driva en politik som har till syfte att främja internationella evenemang i Sverige. Svensk idrott, enskilda idrottsförbund, turistnäringen, många kommuner och regioner har påtalat vikten av att regeringen engagerar sig i arbetet med att få fler internationella evenemang till Sverige. Nu behövs mer av aktiv handling. Ett land i kris behöver många olika aktiviteter för att komma på fötter. Stora internationella evenemang sätter Sverige på kartan och gör vårt land attraktivt ur investeringssynpunkt. Det tillför turistnäringarna inkomster, och det skapar jobb inom både bygg-, tillverknings- och tjänstesektorn. Stora evenemang kan och bör vara ett tillfälle att lyfta fram hållbara lösningar. Det kan handla om allt från mat som serveras på arrangemangsområdet till trafiklösningar och hur man bygger och sköter eventuella nya anläggningar. Vi anser att statliga garantier och stöd till arrangemang också ska vara kopplade till krav på ett aktivt arbete för klimatsmarta och hållbara lösningar. Vi föreslår att regeringen stöder tillkomsten av fler internationella evenemang i Sverige. Detta ska ges regeringen till känna.

11 Kontrollstation

Eftersom den föreslagna förändringen är av genomgripande karaktär ser vi det som nödvändigt att aktivt följa upp effekterna av förändringen. Detta sker lämpligen genom att regeringen inför en kontrollstation under nästkommande mandatperiod som ska följa upp utvecklingen av statens stöd till idrotten. Detta ska ges regeringen till känna.

Fel! Okänt namn

12 Fördelning av statligt stöd till idrotten

Vi delar i princip regeringens bedömning och stöder förslaget. Dock vill vi mena att man inte tillräckligt beaktar de verksamheter som traditionellt inte räknats in som idrottslig verksamhet, t.ex. i Svenskt Friluftsliv. Svenskt Friluftsliv organiserar ca 2 miljoner medlemmar i 25 förbund och borde på ett mer framträdande sätt omnämnas i regeringens proposition som viktig för att främja en god folkhälsa. Idag har svensk idrott ett statligt anslag på ca 500 kr per medlem. Svenskt Friluftsliv har 12,50 kr per medlem. Svenskt Friluftsliv kan idag jämföras med RF som paraplyorganisation, vilket är en förändring som skett de senaste åren. Det är viktigt att även uppmärksamma den icke organiserade idrottens betydelse för människors hälsa. Undersökningar visar att vandra i skog och mark är en av de populäraste fritidssysselsättningarna. Det är dessutom ur demokratisk synpunkt en viktig aktivitetsform, då den är gratis och inte kräver specialutrustning. Men även andra idrottsliga aktiviteter som bedrivs som icke organiserad idrott bör i utökad omfattning uppmärksammas liksom verksamheter som inte bedrivs av sådana åldersgrupper som den organiserade idrotten har svårt att attrahera. Vi föreslår att regeringen tillsätter en utredning som har till syfte att utreda det framtida statliga stödet till icke organiserad idrott och för det samlade Svenskt Friluftsliv. Detta ska ges regeringen till känna.

13 Avslutande synpunkter – dags för ett helhetsgrepp på idrotten

Regeringens proposition 2008/98:126 Statens stöd till idrotten behandlar i princip endast resurs- och finansieringsfrågan. Det hade varit en fördel för idrotten att avvakta den utredning som behandlar stiftelsers och ideella föreningsars skatteregler som ska vara klar vid halvårsskiftet 2009. Tillsammans med förslagen från spelutredningen som kom i december 2008 hade regeringen haft ett samlat underlag för att göra bedömningar.

Det kan också uppfattas som slöseri med både tid och pengar att inte ta till vara den tidigare Idrottsskatteutredningen, som tyvärr helt fallit i glömska sedan den borgerliga regeringen började tillsätta egna utredningar.

Utredningen Föreningsfostran och tävlingsfostran SOU 2008:59 är ytterligare ett exempel på material som skulle ha kunnat vara en del av regeringens underlag. I utredningen görs bland annat en uppdelning mellan idrott, den organiserade idrotten och friluftsliv, som vi efterlyser ovan.

Det är också viktigt att prioritera ytor och platser för spontanidrott och lek i våra bostadsområden, särskilt i tätbebyggda hyreshusområden i storstadsregionerna. Alla dessa frågor är oerhört viktiga, inre bara för folkhälsan utan också för föreningar, idrottsutövare och ideella krafter i vårt land. Det är en talande brist att regeringen inte tar det helhetsgrepp som så väl behövs.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 18 mars 2009

Torbjörn Björlund (v)

Rossana Dinamarca (v)

Eva Olofsson (v)

Elin Linna (v)

Siv Holma (v)

Lena Olsson (v)